

تاریخچه تاتر آبادان

(از آغاز تا سال ۱۳۹۸)

شهرام نبوری زاده

www.Ketab.ir

سرشناسه: نیوری زاده، شهرام، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدید آور: تاریخچه تاتر آبادان (از آغاز تا سال ۱۳۹۸) / شهرام نیوری زاده؛ ویراستار مهندس
هومن جلایر.

مشخصات نشر: تهران: شرکت پیشرو فناوری قانده، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۳۱۶ص:؛ محور: ۵/۲۱×۵/۱۴ س م.

شابک: ۹-۵۷-۷۷۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۴۰۰,۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: نمایش - ایران - آبادان - تاریخ

موضوع: Theater--Iran--Abadan--History

رده بندی کنگره: PN۲۹۵۵

رده بندی دهکده: ۷۹۲/۰۹۵۵۵۳۷۶

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۸۴۶۷۱

عنوان کتاب: تاریخچه تاتر آبادان (از آغاز تا سال ۱۳۹۸)

نویسنده: شهرام نیوری زاده

ویراستار: مهندس هومن جلایر

طراحی و صفحه آرای: بهرام نیوری زاده

ناشر: انتشارات شرکت پیشرو فناوری قانده

شابک: ۹-۵۷-۷۷۴۹-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰,۰۰۰ ریال

آدرس: تهران، خیابان شهید آیت، خیابان کیانی ثابت، مجتمع تجاری کیش، طبقه ۶
واحد ۱۱

www.ebookiran.ir

تلفن: ۷۷۲۴۱۰۱۵

فهرست

مقدمه	۹
انجمن شیرکت نفت و تاثیر آن بر تاتر آبادان	۱۴
آرژش و پرورش و فعاليت‌های هنری	۱۸
سرمایه جوان	۳۵
نمایش‌های سرگازي در آبادان	۳۷
وزرات فرهنگ و سرگازي و تاترشناسان اعزامی از تهران	۴۱
نمایش‌های اجرا شده در سال‌های ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۵	۵۶
سالن‌های نمایش به ترتيب	۶۶
تهيه کنندگان	۶۷
مشخصات باشگاه‌ها در آبادان	۶۸
فعاليت‌های هنری در طول جنگ	۷۰
جشنواره‌های قبل از انقلاب	۷۱
تشكيل انجمن نمایش آبادان	۷۱
گروه تاتر تبليغات سپاه	۸۱
نمایش در آبادان در اواخر دهه ۶۰ و ۷۰	۸۶

جشنواره‌ها و افتخارات بعد از دوران جنگ (دهه ۷۰) ۱۰۸

انجمن نمایش شهرستان آبادان ۱۱۰

کلاس‌های پانتومیم ۱۱۳

هنرمندان عرصه نمایش در آبادان ۱۱۵

منابع ۳۱۶

www.ketab.ir

مقدمه

با توجه به این که تاتر در خوزستان و به ویژه در آبادان از پشته‌های خوبی از لحاظ حمایت مردمی و قدمت برخوردار بوده، می‌توان آبادان را یکی از شهرهای مهمی دانست که در زمینه هنرهای نمایشی فعالیت‌های چشم‌گیری داشته است. شهر آبادان همواره به شکل خاصی به قدرت ورزشی و هنری معروف گشته و مردم این شهر استعداد و علاقه خود را بارها چه در قبل و چه بعد از انقلاب در معرض دید همگان قرار داده‌اند و همواره شاهد فعالیت‌های هنرمندانه و قابل‌تأملی از افراد هنرمند آبادانی در سراسر کشور بوده‌ایم. ولی «رنج» این شهر در یک دوره نسبتاً طولانی یعنی از شروع جنگ تحمیلی تا خاتمه دچار رخوت و رکود گشت و عزیزان هنرمند آن خطه هرگز امکان به دیاری سفر کرده و پراکنده شدند. تا این که بعد از خاتمه جنگ و زنگشت دوباره به دیارشان به خاطر سامان دادن به تاتر در این شهر، دوباره تلاش مجدانه و هنرمندانه خود را از سر گرفتند.

تاتر آبادان همواره خود را مدیون تلاش بی‌وقفه و مساعدانه افرادی مانند عباس حکمت آرا، شهید علی صیادی، نعمت‌الله / علی بهمن عیوق، سهراب اعزاز، محسن حاتمی نژاد، علی غلامی، سید مجید رازعکار، احمد بیگدلی، عدنان غریفی و دیگر عزیزان پیشکسوتی می‌داند که عده‌ای چند از آنان دیگر در بین ما نیستند اما شاگردانی از خود به یادگار گذاشتند که مایه مباهات هنر نمایش شهر آبادان می‌باشند.

از آن جایی که هیچ منبع و مأخذ مکتوبی در خصوص تاریخچه و پیشینه تاتر در آبادان نبود و اگر بود پراکنده بود و نامنسجم و اندک و محدود، پس

این مقال از نقل قول‌ها و گفتگوها و مصاحبه‌ها و صحبت‌ها و سؤال و جواب‌ها پدید آمد. البته با رویت مدارک و اسنادی که به دلایلی در کتاب نیاوردم و فقط به نشان دادن تصاویر و عکس‌ها بسنده کردم و البته گاهی روایت‌ها در خصوص ماجرای تناقض‌هایی داشت و شاید شاخ و برگ دادن بیش از اندازه یا برجسته نمودن که از نگارش آن نیز پرهیز نمودم و اگر درخصوص مطلبی نیز دچار سوظن و تردید بودم چندین بار آن را با پیشکسوتان و همچنین افراد دیگر مرور می‌کردم تا صحت مطالب باقی بماند و همان‌طور که خواننده محترم می‌داند در نگارش تاریخ شفاهی ما برای برپایی گاهی ملاحظه‌کاری و محافظه‌کاری یا شاید دلایل شخصی برخی افراد مانع از این می‌شود که بعضی موضوعات دقیق‌تر و موثکافه‌تر از طرف عده‌ای مورد بحث و گفتگو قرار بگیرد که نکند به برخی برخورد و برخورد رنج‌آمیزه خاطر شوند. اگر احیاناً خواننده در کتاب به مطلبی برخورد کرد که شک و شبهه داشته باشد، تنها به دلیل کمبود منابع و همان‌گونه که کاری‌ها و عدم دسترسی کافی به برخی پیشکسوتان تاتر می‌باشد و چه‌بما که این عزیزان با گذشت زمان، بسیاری از وقایع و مطالب را به سختی به یاد می‌آورند و در برخی موارد نیز کاملاً دچار فراموشی شده بودند. عده‌ای از پیشکسوتان نیز به دیار باقی شتافته بودند. از این بابت در پاره‌ای موارد هنگام گاه‌شمار متنبور بودن تاریخی را ذکر نمایم که شاید خیلی دقیق نباشد. در هر صورت تلاش نمودم تا حد امکان مستندات و نیز در خصوص مطالب مندرج در کتاب جمع‌آوری و ارائه نمایم.

در بخش معرفی هنرمندان عرصه نمایش در آبادان شیوه نگارش به صورت یک دست نیست و نگارش‌ها متفاوت می‌باشد. دلیل این امر این است که

این جانب ترجیح دادم مطالب را به همان صورتی که برایم ارسال شده بود بنویسم و دخل و تصرف چندانی در آن‌ها نداشته باشم. زیرا احساس می‌کردم این شکل نگارش، شیرین‌تر و جذاب‌تر بوده و برای خواننده خوشایندتر می‌باشد. امیدوارم چنین باشد.

برای اطلاع خواننده عزیز عرض می‌کنم برخی اطلاعات تاریخی در شرح حال افراد در بخش هنرمندان عرصه نمایش در آبادان وجود دارد. به دلیل این که ترجیح دادم منبع اطلاعات مشخص باشد. در پاره‌ای از موارد مطالب را جدا نکردم و در متن کتاب نیاوردم. مانند اطلاعات مربوط به گروه تاتری که در دوران جنگ در معرض تبلیغات سپاه در آبادان فعالیت تاتری و نمایشی داشتند مانند آقایان عبدالحسن برزیده و محمد علی باشه آهنگر و افراد دیگر این گروه که در شرح حال ابیورافی (آقای مالک سراج تو ضیح داده شده است. در خصوص فعالیت تاتری نمایشی سازمان پیدشاهنگی در آبادان نیز در شرح حال آقای علی اصغر آملی زمانی به آن پرداخته شده و گروهی که بعد از جنگ در سال ۱۳۶۸ در الایشاه آبادان فعالیت نمایشی داشته و سپس گروه «کنعان» و گروه «بهار» را تشکیل دادند در شرح حال آقایان یوسف زقورزاده و سهراب میثمی به آن پرداخته شده است. بنابراین خواننده عزیز با مطالعه شرح حال هنرمندان نیز به پاره‌ای از اطلاعات تاریخی در خصوص جریان نمایش در آبادان و شکل‌گیری آن پس از پایان یافتن جنگ دست خواهد یافت.

برخی از عزیزان هنرمند نیز بعد از گفتگو با آن‌ها، قرار بر این شد که مطالب مربوط به فعالیت‌هایشان را برایم ارسال کنند که متأسفانه مطلبی ارسال ننمودند و این جانب فقط به ذکر نام آن‌ها بسنده می‌کنم. بیان این نکته نیز ضروری است که تعداد هنرمندان تاتر آبادان بسیار بیش از آن چیزی است

که در این کتاب مندرج شده است. اما به دلایلی این جانب نتوانستم به همه آن عزیزان بپردازم و حتی ممکن است نامی نیز از آن‌ها ذکر نشده باشد. امیدوارم این امر دلیل بر غرض ورزی قلمداد نشود. همچنین با معرفی نمایش‌های به اجرا درآمده و ذکر نام بازیگران هر نمایش، خواننده با اسامی بسیاری از هنرمندان تاتر آبادان آشنا خواهد شد.

جا دارد از تمام عزیزانی که بنده را در جمع آوری این مطالب یاری نموده و وقت گرانبهای خود را در اختیار این جانب قرار دادند قدردان و سپاسگزار محبت بی دریغشان باشم و از جایی که نمی‌خواهم ناخواسته و غیرعمد، عزیزی از طلم بیفتد فقط به این نکته بسنده می‌کنم تمام عزیزان هنرمندی که در این کتاب از آن‌ها نامی برده شده است بنده را با محبت‌های گرم و همکاری صمیمانه خود یاری نموده‌اند چنان که مردم شهر آبادان همیشه به خون گرمی و صمیمیت بهره‌برده و هستند.

برخی از مطالب این کتاب در سال ۱۳۷۶ به عنوان پایان نامه کارشناسی تهیه و ارائه گردید. در آن زمان جناب آقای فرهاد مهندس پور استاد راهنمای بنده بودند که جا دارد از ایشان تشکر و قدردانی نمایم. در سال ۱۳۹۸ تصمیم گرفتم مطالب را کامل‌تر کرده و به چاپ برسانم.

همچنین از همکاری بی‌دریغ و صمیمانه آقایان محمد شیخ زاده و اسماعیل علیپور که در سال ۱۳۷۶ کمک‌های ارزانی در جمع آوری مطالب این کتاب به بنده نمودند قدردانی و تشکر می‌نمایم و نیز قدردان و سپاسگزار می‌باشم از خانم‌ها طویه نیک آزاد، دکتر ندا اعتمادی‌کیا و جناب آقای عبدالرضا سواعدی که در نگارش کتاب همواره بنده را یاری نموده و همکاری بی‌شائبه‌ای با اینجانب داشتند.

این کتاب تهی از کمبود و نقصان نیست اما قدمی است کوچک و ناچیز در ثبت تاریخ نمایش و نمایش‌گری در شهرستان آبادان، امید به این که اساتید بهتر و تواناتر گام‌های بلندتر و ارزنده‌تری در این مسیر بردارند.

این کتاب را تقویم می‌کنم به اساتید بزرگ تاتر آبادان که همه ما بچه‌های تاتر آبادان آن‌ها را به خوبی می‌شناسیم و خاطرات شیرین کوچک و بزرگی از آن‌ها داریم. کسانی که نه تنها از آنان درس تاتر و هنر نمایش گرفتیم بلکه به ما درس زندگی، اخلاق و مهربانی آموختند. روحشان شاد و یادشان گرامی باد.